

Chambre des Représentants

Kamer der Volksvertegenwoordigers

18 MAI 1948.

PROJET DE LOI

établissant le régime de probation
dans le système pénal.

EXPOSE DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — Une lacune de notre système répressif.

L'échelle des peines dont dispose le juge correctionnel présente une lacune évidente, si on l'envisage au point de vue de l'efficacité réelle des sanctions pénales.

En effet, le juge a le choix entre l'amende, l'emprisonnement avec sursis, la courte peine de prison et l'emprisonnement de longue durée.

La peine d'amende, prononcée seule, ne peut sanctionner que des délits mineurs et, par ailleurs, elle n'est efficace qu'à l'égard des délinquants capables de la payer.

L'emprisonnement avec sursis est, par essence, la peine infligée au délinquant occasionnel, qui a commis une infraction relativement peu grave. Alors que l'emprisonnement prive le condamné de toute vie sociale normale, la peine de prison avec sursis constitue une sanction théorique : la simple menace de l'emprisonnement, au lieu d'une peine immédiatement exécutoire, est considérée comme suffisante pour empêcher la récidive.

Or, dans le plus grand nombre des cas, les éléments qui figurent au dossier et l'enquête faite à l'audience ne permettent pas au juge de se rendre compte du caractère et des possibilités de reclassement du prévenu.

18 MEI 1948.

WETSONTWERP

waarbij het probation-regime
in het strafstelsel wordt ingevoerd.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

I. — Een leemte in ons strafstelsel.

De schaal van de straffen waarover de correctionele rechter beschikt vertoont klaarblijkelijk een leemte wanneer men haar van uit het oogpunt van de werkelijke doeltreffendheid der strafsancities beschouwt.

Inderdaad, de rechter heeft de keus tussen geldboete, gevangenisstraf met schorsing, korte gevangenisstraf en lange gevangenisstraf.

Geldboete, wanneer zij alleen wordt uitgesproken, kan enkel in geval van eerder lichte misdrijven worden opgelegd; bovendien is zij slechts doeltreffend ten aanzien van delinquenten die bij machte zijn ze te betalen.

Gevangenisstraf met schorsing is uiteraard de straf welke opgelegd wordt aan de gelegenhedsdelinquent die een betrekkelijk weinig zwaar misdrijf heeft gepleegd. Terwijl de gevangenzetting de veroordeelde uitsluit van elk normaal maatschappelijk leven, maakt de gevangenisstraf met schorsing een theoretische sanctie uit: de enkele bedreiging met gevangenzetting, in plaats van een onmiddellijk uitvoerbare straf, wordt als voldoende beschouwd om herhaling te voorkomen.

Welnu, in de meeste gevallen volstaan de gegevens welke in het dossier voorhanden zijn en het ter terechtzitting gedane onderzoek niet om het de rechter mogelijk te maken zich rekenschap te geven van het karakter en de reclasseringsmogelijkheden van de beklaagde.

Depuis 1888, les tribunaux ont fait un usage assez fréquent du sursis à l'égard des délinquants primaires. La loi du 14 novembre 1947 a étendu le champ d'application de cette mesure: le juge peut accorder le sursis si la peine qu'il prononce ne dépasse pas deux ans d'emprisonnement (six mois sous l'empire de la loi du 31 mai 1888) et que, par ailleurs, aucune condamnation antérieure de plus de trois mois ne fasse obstacle au sursis.

Certes, une récidive survenant pendant la période d'épreuve rend la peine exécutoire, mais il n'en est pas moins vrai que, hormis cet échec, la condamnation conditionnelle équivaut à une absence de condamnation effective. Non seulement, le condamné n'est pas privé de sa liberté, mais il n'est soumis à aucune contrainte, à aucune limitation de sa liberté d'agir et de se conduire comme bon lui semble.

Il est surprenant que l'opinion publique ait admis avec autant de facilité l'adoption et l'extension récente de ce système de condamnation purement morale, dont les effets positifs dépendent de la seule bonne volonté du condamné.

L'une des raisons de la faveur de cette méthode est le discrédit croissant des peines d'emprisonnement de courte durée. On s'aperçoit de mieux en mieux de l'inefficacité et même du caractère parfois nuisible de ces détentions à court terme. Leur valeur intimidante ou éducative est très douteuse, car elles ne manquent pas d'habituer souvent le délinquant à la honte de la condamnation et de l'emprisonnement; fréquemment, sa détention a pour effet de lui faire perdre son emploi et, de plus, l'absence du soutien de famille met celle-ci dans la gêne.

Et pourtant, la tendance générale des tribunaux depuis près d'un siècle a été vers l'indulgence, vers la diminution de la durée des peines d'emprisonnement.

Il en est résulté une véritable poussière de pénalités, un nombre important de courtes peines de prison avec tous les inconvénients qu'elles comportent.

Dans le cas où l'amende, la courte peine de prison, la peine de prison avec sursis apparaissent inopportunes, le juge devra-t-il se résoudre à infliger d'emblée un emprisonnement d'une durée non requise par les exigences immédiates de la répression, dans le seul but de soumettre le délinquant à un régime pénitentiaire éducatif ou intimidant?

C'est là qu'apparaît clairement une lacune dans notre système pénal. Entre le délinquant purement occasionnel, qui doit bénéficier du sursis, et le criminel qui, en raison de la gravité des faits et de son attitude antisociale, doit être rééduqué ou écarté temporairement ou définitivement de la vie sociale, il existe des délinquants peu dangereux, désireux de se relever et d'éviter une rechute, mais que la seule menace de la peine ne peut suffire à guérir de leur instabilité professionnelle, de leur inexpérience à s'adapter à leur milieu familial ou social, ni à adopter un mode de vie qui ne les expose pas à la délinquance. Il va de

Sinds 1888, hebben de rechtbanken tamelijk vaak gebruik gemaakt van de schorsing ten aanzien van de primaire delinquenten. De wet van 14 November 1947 heeft het toepassingsgebied van deze maatregel uitgebreid; de rechter kan de schorsing verlenen indien de straf die hij uitspreekt twee jaar gevangenisstraf niet te boven gaat (zes maanden onder de wet van 31 Mei 1888) en anderszids geen enkele vroegere veroordeling tot meer dan drie maanden aan de schorsing in de weg staat.

Voorzeker, recidive gedurende de proeftijd maakt de straf uitvoerbaar; toch staat het evenzeer vast dat, zo de betrokkene intussen niet hervalt, de voorwaardelijke veroordeling gelijk staat met het ontbreken van een werkelijke veroordeling. Niet alleen wordt de veroordeelde niet van zijn vrijheid beroofd, doch hij is aan generlei dwang onderworpen, zijn vrijheid van handelen en om zich naar goeddunken te gedragen wordt aan generlei beperking onderworpen.

Het is opvallend dat de openbare mening zo geredelijk vrede heeft genomen met de aanneming en onlangs nog met de uitbreiding van dat stelsel van louter morele veroordeling waarvan de positieve gevolgen uitsluitend van de goede wil van de veroordeelde afhangen.

Een van de redenen waarom die methode zoveel bijval geniet is dat de korte gevangenisstraffen hoe langer hoe meer in discrediet vallen. Men ziet steeds beter de ondoeltreffendheid, ja zelfs het soms nadelig karakter van die korte gevangenhoudingen in. De afschrikkende of opvoedende kracht er van is zeer twijfelachtig en doorgaans gewent zij de delinquent aan de schande van de veroordeling en de gevangenzitting; het gebeurt vaak dat hij, door zijn hechtenis, zijn betrekking verliest en soms wordt het gezin, dat zijn kostwinner moet ontberen, in ellende gedompeld.

Toch zijn de rechtbanken, sedert nagenoeg een eeuw, over 't algemeen geneigd geweest inschikkelijk te zijn en de duur van de gevangenisstraffen te verkorten.

Zulks heeft aanleiding gegeven tot een menigte kleine strafsancities, tot een aanzienlijk aantal korte gevangenisstraffen, met al de daaraan verbonden bezwaren.

Zal de rechter, in geval de geldboete, de korte gevangenisstraf, de gevangenisstraf met schorsing ongewenst voorkomen, er toe moeten besluiten van meet af aan een gevangenisstraf op te leggen waarvan de duur niet door de onmiddellijke noodwendigheden van de bestraffing vereist wordt, met het enkel doel de delinquent aan een opvoedend of afschrikkend strafregiem te onderwerpen?

Het is hier dat ons strafstelsel klaarblijkelijk een leemte vertoont. Tussen de louter gelegenheidsdelinquent die het voordeel van de schorsing moet genieten, en de misdadiger die, wegens de zwaarte van de feiten en zijn antisociale gedraging, moet wederopgevoed of tijdelijk dan wel definitief uit het maatschappelijk leven verwijderd worden, bestaat er een andere categorie van delinquenten, namelijk zij die weinig gevaarlijk zijn, die verlangen zich te beteren en een herhaling te voorkomen doch te wier aanzien de bedreiging met straf niet kan volstaan om ze te genezen van hun gebrek aan beroepsstabiliteit, hun on-

soi que ce n'est pas la courte peine de prison, qui les aidera à sortir de ces difficultés.

D'autre part, la loi du 31 mai 1888 modifiée en 1947, abandonne à lui-même le condamné auquel le sursis a été accordé, sans lui apporter un soutien quelconque pour opérer le redressement nécessaire qui lui permettra d'éviter la rechute et ainsi la réalisation de la menace que constitue le sursis; aucune tutelle n'est organisée, bien que le sursis puisse actuellement s'appliquer à des faits relativement graves, pourvu que le juge estime inutile de lui faire subir une détention.

II. — Le système de probation en Angleterre et aux Etats-Unis.

Cette lacune a été comblée dans les pays anglo-saxons par le système de probation qui, aux Etats-Unis comme en Grande-Bretagne, fait partie intégrante du système pénal depuis les longues années.

L'origine du système est empirique; c'est en 1841 qu'un philanthrope, John Augustus, bottier à Boston, prit l'habitude de se présenter au tribunal et de se porter garant de la conduite de délinquants que le juge s'appêtait à envoyer à la prison ou à la maison de correction. Le juge suspendait sa sentence et invitait Augustus à comparaître à nouveau quelques mois plus tard avec son protégé.

Si celui-ci avait modifié sa conduite, dans l'intervalle, le juge s'abstenait de le condamner.

Après sa mort survenue en 1859, l'action de John Augustus fut continuée par Rufus Cook et ce ne fut qu'en 1878 que cette méthode reçut une consécration légale par une disposition qui permit de nommer, à Boston, le premier agent de probation rémunéré, chargé de faire des enquêtes sociales avant le jugement et de surveiller les délinquants qui lui étaient confiés par le tribunal.

Depuis lors, cette mesure pénale a été adoptée successivement par la plupart des législations pénales des Etats-Unis. En 1940, tous les Etats, à l'exception du Wyoming, possédaient un système de probation pour les mineurs délinquants.

Dans le domaine de l'enfance, cette méthode a d'ailleurs été adoptée par presque tous les pays européens en même temps qu'ils instituaient une juridiction spéciale pour les mineurs.

En Belgique, le système de mise en liberté surveillée, exercée par les délégués à la protection de l'enfance, n'est qu'une variante du système de probation.

ervarenheid om zich aan de familiale of maatschappelijke omgeving aan te passen, noch om een levenswijze te volgen die hen niet aan misdadigheid blootstelt. Het spreekt van zelf dat het niet de korte gevangenisstraf is die hen zal helpen die moeilijkheden te boven te komen.

Aan de andere kant, volgens het stelsel van de wet van 31 Mei 1888, die in 1947 werd gewijzigd, wordt de veroordeelde die schorsing heeft gekregen, aan zijn lot overgelaten, zonder dat hem enigerlei steun wordt verleend om de nodige verbetering te bereiken, die hem op de rechte weg moet brengen, zodat hij de herhaling en mede de uitvoering van de bedreiging die in de schorsing besloten ligt, kan voorkomen; geen voogdij is voorzien, alhoewel schorsing thans op betrekkelijk gewichtige feiten kan worden toegepast, bijaldien de rechter het nutteloos oordeelt hem de hechtenis te doen ondergaan.

II. — Het probation-stelsel in Engeland en in de Verenigde Staten.

Die leemte werd in de Angel-Saksische landen aangevuld door het invoeren van het probation-stelsel dat in de Verenigde Staten evenals in Groot-Brittannië sedert veelvuldige jaren een integrerend deel van het strafstelsel uitmaakt.

De oorsprong van het stelsel is empirisch; het is in 1841 dat een philanthroop, John Augustus, laarzenmaker te Boston, de gewoonte opdeed zich bij de rechtbank aan te melden en in te staan voor het gedrag van delinquenten die de rechter op het punt was naar de gevangenis of het verbeteringsgesticht te zenden. De rechter schorste de uitspraak en verzocht Augustus enkele maanden later opnieuw met zijn beschermeling te verschijnen.

Had deze in de tussentijd zijn gedrag verbeterd, dan zag de rechter er van af hem te veroordelen.

Na het overlijden van Augustus, in 1859, werd zijn werk door Rufus Cook voortgezet en eerst in 1878 werd dat systeem wettelijk bekrachtigd door een bepaling krachtens welke te Boston de eerste bezoldigde probation-agent kon worden benoemd, die er mede belast was vóór het vonnis, tot een maatschappelijk onderzoek over te gaan en toezicht te houden op de hem door de rechtbank toevertrouwde delinquenten.

Sedertdien werd die strafrechtelijke maatregel achtereenvolgens door de meeste strafwetgevingen in de Verenigde Staten aangenomen. In 1940 hadden al de Staten, de Staat Wyoming uitgezonderd, een probation-stelsel voor minderjarige delinquenten.

Op het gebied van de kinderbescherming, werd deze methode trouwens door nagenoeg alle Europese landen aangenomen, terwijl zij terzelfdertijd een bijzondere rechtsmacht voor de minderjarigen invoerden.

In België is het stelsel van invrijheidstelling onder toezicht, dat door de afgevaardigden ter kinderbescherming wordt toegepast, slechts een variante van het probation-stelsel.

Mais aux Etats-Unis, la méthode de probation a pris aussi un grand développement dans la répression des délits commis par les adultes.

En 1940, 40 Etats et le district fédéral de Colombie possédaient un système de probation pour adultes.

La législation fédérale a adopté cette méthode en 1925. Et dès 1939, les tribunaux fédéraux l'appliquaient dans 34,8 % des affaires répressives qui leur étaient soumises.

Devant les tribunaux des Etats, le pourcentage des délinquants, auxquels ce système est appliqué, varie fortement, allant de 11,6 % dans le Dakota du Nord à 65,8 % en Rhode Island (v. *Attorney General's Survey of Release procedures*, Vol. II. Probation. Washington, 1939, p. 37).

En Angleterre, l'usage de la méthode de probation remonte à plus d'un demi-siècle. Déjà au début du siècle dernier, on trouve trace de pratiques judiciaires qui avaient pour effet de laisser le délinquant en liberté sous caution et de lui faire prendre l'engagement de comparaître pour être jugé, s'il en était requis.

Par ailleurs, un magistrat de Birmingham, Matthew Davenport Hill, avait coutume vers 1941 de faire procéder par la police à des enquêtes sur la conduite des jeunes délinquants laissés en liberté.

Mais il faut attendre jusqu'en 1887 pour voir adopter la première loi: le « First Offenders Act », qui autorise le tribunal à suspendre le prononcé de son jugement à l'égard de certains délinquants primaires.

Cette loi fut amendée et la méthode fut étendue par les lois de 1907, 1914, 1925 et 1933, cette dernière visant particulièrement les enfants et les adolescents.

Le « Criminal Justice Act » de 1925 institue notamment des comités de probation qui ont pour mission de veiller à la façon dont les agents de probation s'acquittent de leur tâche.

Comme aux Etats-Unis, les tribunaux anglais recourent souvent à la méthode de probation.

En 1935 elle fut appliquée à 17 % des délinquants adultes inculpés de délits graves « indictable offences ». (V. « The probation service », London, H. M. Stationery Office, 1938, p. 11).

Il est difficile d'estimer avec précision les résultats obtenus.

Ils varient d'un endroit à l'autre selon l'application plus ou moins judicieuse de cette mesure par les tribunaux et selon la qualité des agents de probation.

Des estimations faites en Angleterre ont établi que le pourcentage des cas dont l'évolution était favorable variait entre 67 et 88 %, ce qui doit être considéré comme un résultat remarquable. (V. « A Probation Handbook », London, 1935, p. 48-49).

Maar in de Verenigde Staten heeft het probation-stelsel eveneens een grote uitbreiding genomen bij de bestraffing van de door de volwassenen gepleegde misdrijven.

In 1940, waren er 40 Staten, benevens het federaal district Columbia, die een probation-stelsel voor volwassenen bezaten.

In 1925, werd deze methode door de federale wetgeving aangenomen. Van 1939 af pasten de federale rechtbanken haar toe in 34,8 t. h. van de hun voorgelegde strafzaken.

Voor de rechtbanken van de Staten, verschilt het percentage van de delinquenten op wie dat stelsel wordt toegepast aanmerkelijk: het schommelt tussen 11,6 t. h. in Noord-Dakota en 65, 8 t. h. in Rhode-Island (zie *Attorney-General's Survey of Release procedures*. Boekd. II. Probation. Washington, 1939, bl. 37).

In Engeland wordt het probation-stelsel sedert ruim een halve-eeuw toegepast. Reeds in het begin der vorige eeuw treft men sporen van gerechtelijke praktijken aan die ten doel hadden de delinquent in vrijheid te laten mits borgstelling en hem de verbintenis te doen aangaan te verschijnen om te worden gevonnist, indien hij daartoe aangezocht werd.

Voorts had een magistraat van Birmingham, Mathew Davenport Hill, omtrent 1841, de gewoonte door de politie een onderzoek te doen instellen naar het gedrag van jeugdige delinquenten die in vrijheid waren gelaten.

Toch was het eerst in 1887 dat de eerste wet werd aangenomen: de « First Offenders Act », waarbij aan de rechtbank machtiging wordt verleend de uitspraak van haar vonnis ten aanzien van sommige primaire delinquenten te schorsen.

Deze wet werd gewijzigd en de methode werd uitgebreid door de wetten van 1907, 1914, 1925 en 1933; hierbij dient genoteerd dat de laatstgenoemde wet in 't bijzonder de kinderen en de adolescenten op het oog had.

De « Criminal Justice Act » van 1925 richt, onder meer, probation-comité's op, die tot opdracht hebben toezicht te houden op de wijze waarop de probation-agenten zich van hunne taak kwijten.

Evenals in de Verenigde Staten nemen de Engelse rechtbanken vaak hun toevlucht tot het probation-stelsel.

In 1935 werd het toegepast op 17 t. h. van de volwassen delinquenten aan wie ernstige misdrijven ten laste gelegd waren: « Indictable offences ». (Zie « The probation service », London, H. M. Stationery Office, 1939, bl. 11).

Het is moeilijk met juistheid uit te maken welke resultaten er verkregen werden.

Zij verschillen volgens de localiteiten, naar gelang van de min of meer oordeelkundige toepassing van die maatregel door de rechtbanken en de bekwaamheid van de probation-agenten.

Uit de in Engeland gemaakte schattingen blijkt dat het percentage van de gevallen, die een gunstig verloop hebben gehad, verschilde van 67 tot 88 t. h., hetgeen als een merkwaardig resultaat kan worden beschouwd (Zie « A Probation Handbook », London, 1935, bl. 48-49).

III. — Le projet de Probation.

Le projet de loi s'inspire largement des travaux de l'Union belge de Droit Pénal et plus particulièrement du savant rapport fait par M. le Juge Van Drooghenbroeck.

Il bénéficie aussi de l'expérience favorable de quelques grands Parquets du Royaume qui, agissant dans la sphère limitée de leur pouvoir d'appréciation quant à l'opportunité des poursuites, s'inspirèrent de ces méthodes pour soumettre leur décision de sans-suite lorsque les circonstances de la cause le permettaient, à l'accomplissement préalable et volontaire, par l'inculpé, de certaines conditions.

Tel qu'il est présenté, le projet de loi est un moyen terme entre le système anglo-américain de probation et l'institution du sursis qui existe actuellement en droit français et belge.

En effet, comme dans la méthode anglo-américaine, le délinquant pourra être soumis à une surveillance sociale; il sera tenu d'observer les conditions qui lui ont été imposées par la juridiction.

Mais au lieu de surseoir au prononcé du jugement suivant la pratique anglo-américaine, le tribunal prononcera une condamnation dont seule l'exécution sera suspendue.

A. — *Pourquoi ce compromis plutôt que l'adoption du système anglo-américain ?*

Certes, le sursis au prononcé présente d'incontestables avantages. L'individu n'est pas flétri par une condamnation et si l'épreuve réussit, son casier judiciaire restant vierge, il n'éprouve aucune difficulté à se reclasser.

Il paraît cependant prématuré d'introduire d'emblée, dans notre législation, le principe du sursis au prononcé de la peine à raison des inconvénients qui y sont inhérents et dont la nature risquerait de bouleverser actuellement nos traditions et habitudes judiciaires.

L'évolution que ne manquera pas de susciter, à cet égard, le présent projet de loi permet de croire qu'il sera possible plus tard de se rapprocher encore davantage et harmonieusement des nouvelles méthodes de répression.

Il se concevrait difficilement aujourd'hui que, comme le veut le principe du sursis au prononcé de la peine, un inculpé soit mis sous surveillance alors que sa culpabilité n'aurait pas été établie par une décision judiciaire définitive.

Le Juge devrait donc commencer par statuer sur ce point sans que l'inculpé n'ait de recours contre cette décision.

Par ailleurs, en décidant de suspendre le prononcé de

III. — Het ontwerp van probation-stelsel.

Het ontwerp van wet leunt ruimschoots aan bij de werkzaamheden van de Belgische Vereniging voor strafrecht en meer in 't bijzonder bij het geleerd verslag opge maakt door de Heer Rechter Van Drooghenbroeck.

Ook werd de gunstige ervaring ten nutte gemaakt, opgedaan door sommige belangrijke Parketten van het Koninkrijk die, handelend binnen de beperkte sfeer van hun bevoegdheid van beoordeling betreffende de wenselijkheid van de vervolgingen, zich door de er aangewende methodes lieten leiden: wanneer nl. de omstandigheden zulks toelieten, stelden zij hun beslissing om de zaak zonder gevolg te laten afhankelijk van de voorafgaande en vrijwillige nakoming, door de verdachte, van sommige voorwaarden.

Zoals het thans luidt, is het ontwerp van wet een middelweg tussen het Engels-Amerikaans probation-stelsel en de voor de schorsing geldende regeling, welke thans in het Frans en het Belgisch recht bestaat.

Inderdaad, evenals in het Engels-Amerikaans stelsel, zal de delinquent aan een maatschappelijk toezicht kunnen onderworpen worden; hij zal er toe gehouden zijn de hem door de rechtbank opgelegde voorwaarden in acht te nemen.

Maar in plaats van, volgens de Engels-Amerikaanse praktijk, de uitspraak van het vonnis te schorsen, zal de rechtbank een veroordeling uitspreken waarvan alleen de tenuitvoerlegging zal worden geschorst.

A. — *Waarom eerder dit compromis dan de aanneming van het Engels-Amerikaans stelsel ?*

De schorsing van de uitspraak levert stellig ontegensprekelijke voordelen op. De betrokkene wordt door geen veroordeling geschandvlekt en, indien de proefneming slaagt, zodat zijn strafregister onbevlekt blijft, ondervindt hij geen enkele moeilijkheid om zich te reclasseren.

Het komt echter voorbarig voor het beginsel van de schorsing der uitspraak van de straf van meet af aan in onze wetgeving in te voeren, op grond van de bezwaren die er aan verbonden zijn in die, wegens hun aard, onze huidige gerechtelijke tradities en gewoonten zouden kunnen verstoren.

De evolutie die zich tengevolge van het onderhavig wetsontwerp, te dien opzichte, noodwendig zal aftekenen, laat verhopend dat het later mogelijk zal zijn in nog ruimere mate en harmonisch de nieuwe beteugelingsmethodes te benaderen.

Het ware thans moeilijk in te denken dat, zoals het beginsel van de schorsing der uitspraak van de straf het eist, een verdachte onder toezicht zou worden gesteld, terwijl zijn schuld niet door een definitieve gerechtelijke beslissing werd vastgesteld.

De rechter zou dus, in de eerste plaats, over dat punt moeten beslissen zonder dat de verdachte tegen die beslissing zou kunnen opkomen.

Bovendien, waar de rechter beslist de uitspraak van de

la condamnation, le juge devrait fixer un délai extrême, avant l'expiration duquel l'affaire serait ramenée à l'audience, soit pour prononcer la peine, soit pour dire qu'il y renonce définitivement suivant les résultats de l'épreuve.

Si ce délai est court, la juridiction de jugement ne pourrait être assurée que le délinquant est amendé. Si, au contraire, la période d'épreuve est longue, en cas d'échec ramenant l'affaire devant la juridiction, le Juge serait contraint de statuer sur pièces. S'il décide de réentendre les témoins, leur mémoire peut se trouver en défaut et il sera de toute façon malaisé de reconstituer l'atmosphère exacte de l'affaire.

De plus, il serait difficile pour le juge de doser la peine qu'il infligera en se fondant uniquement sur la culpabilité de l'inculpé et sans être influencé par sa conduite pendant la période d'épreuve.

Enfin, il n'est pas désirable que le casier judiciaire ne porte aucune trace de ce délit dont l'auteur, reconnu coupable, a été mis sous probation.

Tout tribunal répressif doit connaître complètement les antécédents du prévenu qu'il doit juger et c'est ainsi que les mesures qu'aurait prises autrefois un juge des enfants ne pourraient lui être cachées.

C'est pourquoi, le projet organise le sursis à l'exécution de la peine en le complétant par une surveillance sociale. Cette sanction pénale, que l'on peut qualifier de mesure restrictive de la liberté, s'insère logiquement entre le sursis pur et simple et la peine privative de liberté.

Dans ce système, comme dans le sursis pur et simple, le délit est sanctionné sans délai par la condamnation, mais l'exécution de la peine est tenue en suspens, si le délinquant accente de se soumettre aux conditions qui lui sont imposées.

B. — *Enquête préliminaire.*

L'enquête préliminaire présente une importance capitale pour la réussite même du système de probation.

Son but est de permettre au juge de connaître la personnalité du prévenu et le milieu dans lequel il vit, de se rendre compte de ses besoins et de ses possibilités de réadaptation et de décider dans son intérêt et dans celui de la société s'il y a avantage à le placer sous probation ou à lui appliquer une autre sanction pénale.

Cette enquête, désirable d'ailleurs pour les inculpés, est indispensable si le délinquant reconnu coupable est laissé en liberté et soumis à un traitement social.

veroordeling te schorsen, zou hij een uiterste termijn moeten vaststellen vóór het verstrijken waarvan de zaak opnieuw ter terechtzitting zou worden gebracht, hetzij om de straf uit te spreken, hetzij om te verklaren dat hij er definitief van afziet, naar gelang van de uitslagen van de proefneming.

Is die termijn kort, dan zal de rechtsmacht van wijzen er niet zeker van kunnen zijn dat de delinquent zich gebetert heeft.

Is daarentegen de proeftijd lang, zodat, in geval van mislukking, de zaak opnieuw vóór de rechtbank wordt gebracht, dan zou de rechter er toe genooddaakt zijn uitspraak te doen op stukken. Indien hij er toe besluit de getuigen opnieuw te horen, dan kan het blijken dat dezen de feiten niet meer in het geheugen hebben en zal het, in ieder geval, moeilijk zijn de zaak weder in haar juiste atmosfeer te herstellen.

Bovendien zou het voor de rechter bezwaarlijk zijn de straf, die hij zal opleggen, af te meten naar de schuldenlast van de verdachte, zonder zich door diens gedraging gedurende de proeftijd te laten beïnvloeden.

Tenslotte is het niet wenselijk dat het strafregister geen spoor zou vertonen van dat misdrijf waarvan de dader, die schuldig bevonden werd, aan het probation-stelsel onderworpen werd.

Ieder strafrechtbank moet volkomen bekend zijn met de anteceden ten van de beklaagde die zij moet oordelen, zodat de maatregelen, die een kinderrechter vroeger mocht getroffen hebben, haar niet mogen worden verborgen gehouden.

Het ontwerp voorziet dan ook de schorsing van de tenuitvoerlegging der straf en vult tevens die schorsing aan door de invoering van een maatschappelijk toezicht. Deze strafsanctie, die kan beschouwd worden als een maatregel, waarbij de vrijheid wordt gekortwiek, wordt logischerwijze tussen de eenvoudige schorsing en de vrijheidsstraf ingelast.

In dat stelsel, net als in het stelsel van de eenvoudige schorsing, krijgt het misdrijf zonder verwijl een sanctie, namelijk de veroordeling, maar met de tenuitvoerlegging van de straf wordt gewacht, indien de delinquent er mede instemt de hem opgelegde voorwaarden na te leven.

B. — *Voorafgaande enquête.*

De voorafgaande enquête is van 't allerhoogste belang voor het welslagen van het probation-stelsel.

Zij heeft ten doel de rechter in de gelegenheid te stellen de persoonlijkheid van de beklaagde en het milieu waarin hij leeft te leren kennen, zich rekenschap te geven van zijn behoeften en wederaanpassingsmogelijkheden en, zowel in het belang van de betrokkene als in het belang van de maatschappij, te beslissen of het best is hem onder probation te stellen dan wel een ander strafsanctie op hem toe te passen.

Die enquête, die trouwens voor de verdachten wenselijk is, is volstrekt noodzakelijk indien de schuldig bevonden delinquent in vrijheid gelaten en aan een maatschappelijke behandeling onderworpen wordt.

L'enquête ne doit pas entraver l'instruction judiciaire sur les faits reprochés, dont elle est totalement distincte.

Cette dernière a, en effet, pour but de rechercher les auteurs d'une infraction et d'établir leur culpabilité.

L'enquête sociale effectuée par l'agent de probation ne vise au contraire qu'à fournir au juge, qui, convaincu de la culpabilité pénale du prévenu, recherche la peine adéquate à prononcer, une description complète de la personnalité du délinquant et de son milieu social.

Sans aucun doute, les renseignements fournis par la police sont fort utiles à cet égard, mais l'enquête sociale prend en considération des éléments variés, que l'information judiciaire ne retient pas; d'autre part, la police n'est pas compétente pour recueillir ces divers éléments d'une façon complète et détaillée.

Pour connaître le milieu social du délinquant, l'agent de probation décrit sa situation de famille, celle de ses parents, son niveau intellectuel, sa profession actuelle, les professions antérieurement exercées, sa situation matérielle, son genre de vie, ses distractions, ses relations. Il note également l'attitude du délinquant vis-à-vis de sa famille et de son entourage; il décrit son caractère, son tempérament et son comportement.

Il est nécessaire que l'agent de probation fasse preuve de doigté et de tact dans ses rapports tant avec le prévenu qu'avec les personnes de son entourage.

Cette enquête ne peut d'ailleurs être faite qu'avec l'accord de l'inculpé, car sans son assentiment, celle-ci ne peut donner des indications certaines.

Pour obtenir une description complète d'un cas, il sera le plus souvent indispensable de faire procéder en même temps à un examen individuel et à une enquête sociale.

L'examen individuel se fera normalement par le service anthropologique pénitentiaire, si le prévenu est en détention préventive.

S'il est en liberté, il pourra être convoqué par l'expert désigné par le tribunal. Il se peut que la juridiction désigne à cet effet, un médecin anthropologue, mais, dans ce cas, celui-ci évitera de convoquer le prévenu à la prison, afin d'assurer à son enquête la discrétion indispensable.

Le prévenu peut fournir tous certificats ou attestations délivrés par son médecin habituel. L'enquête sociale est faite par un auxiliaire social.

La synthèse de l'étude individuelle et de l'enquête sociale est faite par le médecin anthropologue qui en dégage les conclusions et fait des propositions concernant les mesures à prendre.

Il pourra cependant dans certains cas apparaître superflu de faire procéder à un examen individuel; il appar-

Die enquête moet het gerechtelijk onderzoek betreffende de telastgelegde feiten niet in de weg staan; zij is er volkomen van onderscheiden.

Inderdaad, het gerechtelijk onderzoek heeft ten doel de daders van een misdrijf op te sporen en hun schuld vast te stellen.

Het door de probation-agent gedane maatschappelijk onderzoek daarentegen heeft enkel ten doel een volledige beschrijving van de persoonlijkheid en de maatschappelijke omgeving van de delinquent te bezorgen aan de rechter die, overtuigd als hij is van de strafrechtelijke schuld van de beklaagde, nagaat welk de gepaste straf is die hij moet opleggen.

Voorzeker, de te dien opzichte door de politie verstrekte inlichtingen zijn zeer nuttig, maar de maatschappelijke enquête neemt allerhande gegevens in aanmerking waarmede het gerechtelijk onderzoek geen rekening houdt; de politie is trouwens niet bevoegd om die verschillende gegevens volledig en omstandig bijeen te brengen.

Om de maatschappelijke omgeving van de delinquent toe te lichten, omschrijft de probation-agent zijn gezinstoe-stand, deze van zijn ouders, zijn verstandelijke ontwikkeling, zijn tegenwoordig beroep, de vroeger door hem uitgeoefende beroepen, zijn materiële-toestand, zijn levenswijze, zijn uitspanning, zijn omgang. Hij houdt insgelijks aantekening van de houding van de delinquent tegenover zijn familie en zijn omgeving, hij omschrijft zijn karakter, temperament en gedraging.

De probation-agent moet doen blijken van beleid en tact in zijn omgang met de beklaagde zelf evenzeer als met de personen uit zijn omgeving.

Deze enquête mag trouwens slechts met de instemming van de verdachte worden ingesteld, want zonder diens instemming kan zij geen vaststaande aanduidingen verschaffen.

Met het oog op een volledige omschrijving van een geval, zal het meestal noodzakelijk zijn terzelfdertijd tot een individueel onderzoek en een maatschappelijke enquête te doen overgaan.

Het individueel onderzoek dient normaal te worden gedaan door de anthropologische dienst bij de gevangenis, indien de beklaagde in voorlopige hechtenis is.

Bevindt hij zich in vrijheid, dan zal de door de rechtbank aangewezen deskundige hem mogen oproepen. Het kan gebeuren dat de rechtbank daartoe een geneesheer-anthropoloog aanwijst; in dat geval echter moet deze geneeskundige vermijden de beklaagde in de gevangenis te ontbieden, opdat zijn onderzoek met de nodige discretie zou geschieden.

De beklaagde mag alle getuigschriften of attesten voorleggen die door zijn gewone geneesheer zijn afgeleverd. Het maatschappelijk onderzoek wordt door een maatschappelijk assistent gedaan.

De synthese van de individuele studie en van het maatschappelijk onderzoek wordt opgemaakt door de geneesheer-anthropoloog, die daaruit de gevolgtrekkingen maakt en voorstellen doet betreffende de te nemen maatregelen.

Nochtans zal het in sommige gevallen overbodig blijken een individueel onderzoek te gelasten; aan de maatschap-

tiendra alors à l'auxiliaire social de dégager les conclusions de l'enquête à laquelle il a procédé et de proposer au tribunal les mesures à prendre pour assurer le reclassement.

C. — *Mise à l'épreuve.*

Le champ d'application de la mise à l'épreuve est plus étendu que celui du sursis organisé par la loi du 14 novembre 1947.

Les conditions d'application ainsi que les limites maxima diffèrent : le système de probation peut être appliqué, si le prévenu est condamné à une ou plusieurs peines correctionnelles, sans avoir d'antécédents criminels, tandis que le sursis pur et simple ne peut être accordé que si l'inculpé est condamné à une peine d'emprisonnement principal ne dépassant pas deux ans, sans avoir d'antécédents correctionnels supérieurs à trois mois d'emprisonnement principal.

Le délai maximum d'épreuve est identique dans les deux cas : cinq ans.

Par ailleurs, la mise sous probation constitue une mesure restrictive de liberté, plus grave que le sursis pur et simple.

La surveillance, l'obligation de respecter les conditions imposées, représentent des entraves importantes qui ont fait dire, aux Etats-Unis, que le système de probation peut être comparé au traitement dans une prison sans murs.

Lorsqu'il estime qu'il y a lieu d'ordonner la mise à l'épreuve, le juge, en prononçant une peine privative de liberté, fixe les conditions générales du sursis à son exécution.

Celles-ci varieront suivant les cas d'espèce; ce sont les conclusions de l'enquête préliminaire qui doivent permettre de déterminer les conditions susceptibles de favoriser le reclassement, en tenant compte de la situation du délinquant et des circonstances qui l'ont amené à commettre le délit.

A titre exemplatif, citons les conditions générales suivantes, qui peuvent être imposées au condamné : la mise à tel travail déterminé, un changement de domicile, l'interdiction de l'exercice d'une profession, l'interdiction de fréquenter les salles de jeux, champs de courses, etc..., l'obligation de payer les amendes et les frais de justice, l'obligation d'indemniser la partie civile.

La décision ordonnant la mise à l'épreuve prononce une peine privative de liberté, qui sera exécutoire en cas d'échec.

D. — *Exécution de la mesure.*

L'exécution de la décision judiciaire de probation exige une grande souplesse.

Il est nécessaire de suivre chaque cas de près par les

pelijke assistent behoort het dan gevolgtrekkingen te maken uit de door hem gedane enquête en aan de rechtbank de maatregelen voor te stellen welke met het oog op de reclassering dienen genomen.

C. — *Opdeproefstelling.*

Het toepassingsgebied van de opdeproefstelling is uitgebreider dan dat van de bij de wet van 14 November 1947 voorziene schorsing.

De toepassingsvoorwaarden en de maximumtermijnen verschillen : het probation-stelsel kan worden toegepast wanneer de beklaagde veroordeeld wordt tot één of meer correctionele straffen, zonder dat hij criminele anteceden ten heeft, terwijl de eenvoudige schorsing slechts kan worden toegestaan indien de verdachte veroordeeld wordt tot een hoofdgevangenisstraf van ten hoogste twee jaar, zonder dat hij correctionele anteceden ten van meer dan drie maanden hoofdgevangenisstraf heeft.

In beide gevallen is de maximumtermijn van opdeproefstelling dezelfde : vijf jaar.

Bovendien is de opdeproefstelling een vrijheidsbeperkende straf, welke zwaarder is dan de eenvoudige schorsing.

Het toezicht, de verplichting om de opgelegde voorwaarden te vervullen zijn belangrijke belemmeringen; in de Verenigde Staten is dan ook gezegd geworden dat het probation-stelsel kan vergeleken worden met de behandeling in een gevangenis zonder muren.

Indien de rechter van oordeel is dat er termen zijn om de opdeproefstelling te bevelen, bepaalt hij, bij het uitspreken van een vrijheidsstraf, de algemene voorwaarden die voor de schorsing van de tenuitvoerlegging van die straf zullen gelden.

Deze voorwaarden zullen verschillen naar gelang van de gevallen; het is aan de hand van de conclusies van het voorafgaand onderzoek dat het mogelijk zal zijn de voorwaarden te bepalen die de reclassering kunnen bevorderen, terwijl daarbij rekening gehouden wordt met de toestand van de delinquent en de omstandigheden die hem er toe genoopt hebben het misdrijf te plegen.

Bij wijze van voorbeeld, halen wij hier de volgende algemene voorwaarden aan, welke aan de veroordeelde kunnen worden opgelegd : de tewerkstelling aan een bepaalde arbeid, de verandering van woonplaats, het verbod een beroep uit te oefenen, het verbod speelzalen, renbanen, enz. te bezoeken, de verplichting de geldboeten en de gerechtskosten te betalen, de verplichting de burgerlijke partij schadeloos te stellen.

De beslissing, waarbij de opdeproefstelling gelast wordt, spreekt een vrijheidsstraf uit die, in geval van mislukking, uitvoerbaar zijn zal.

D. — *Tenuitvoerlegging van de maatregel.*

De tenuitvoerlegging van de rechterlijke beslissing tot opdeproefstelling vereist veel soepelheid.

Elk geval behoort van nabij te worden nagegaan aan

rapports de l'agent de probation, chargé d'exercer la surveillance sociale.

La juridiction originaire ne peut être saisie de chaque incident qui exigerait une admonestation ou un aménagement des conditions imposées.

On conçoit, d'ailleurs, difficilement qu'une juridiction puisse être compétente pour surveiller ultérieurement l'exécution d'une décision coulée en force de chose jugée.

C'est pourquoi le projet institue une commission de probation siégeant au chef-lieu de chaque province.

Sa composition, inspirée par l'expérience de la loi de défense sociale du 9 avril 1930, présente toutes garanties d'impartialité et de compétence; la commission est, en effet, présidée par un magistrat effectif ou honoraire, désigné par le premier président de la Cour d'Appel et chargé de veiller à la direction des débats; les trois autres membres sont désignés par le Ministre de la Justice: un avocat, afin que l'opinion d'un défenseur de la liberté individuelle puisse être exprimée, un fonctionnaire, qui représente le point de vue de l'administration pénitentiaire chargée de l'exécution des peines et un médecin, qui documente la commission si des questions de thérapeutique physique ou mentale se posent.

Le Procureur du Roi assiste aux séances de la commission et donne son avis. En cas de partage des voix, le président a voix prépondérante.

Aucune décision n'est prise par la commission sans avoir entendu le délinquant et son conseil ainsi que l'agent de probation compétent.

Elle peut aussi décider d'entendre d'autres personnes.

Après la décision du tribunal ordonnant la mise à l'épreuve, la commission précise éventuellement les conditions imposées.

Elle désigne l'agent de probation chargé de veiller à l'observation des conditions; elle ne doit pas nécessairement choisir celui qui a procédé à l'enquête préliminaire.

Dans certains cas, il peut y avoir intérêt à désigner le même agent qui continue l'action entreprise dès l'enquête; parfois, au contraire, il apparaîtra que le choix d'un autre agent serait plus opportun.

La commission reçoit ses rapports sur la conduite du délinquant.

En cas d'incidents survenus au cours de l'exécution de la peine, elle admoneste le délinquant et modifie éventuellement les conditions imposées dans le cadre fixé par la décision judiciaire.

Si durant le délai d'épreuve, l'amendement du condamné paraît réalisé, la commission peut le dispenser de l'observation de tout ou partie des conditions.

Si le condamné se montre rebelle aux recommandations

de hand van de verslagen van de probation-agent, die er mede belast is het maatschappelijk toezicht uit te oefenen.

Het is niet mogelijk elk voorval, dat aanleiding zou geven tot berisping of wijziging in de opgelegde voorwaarden, bij de oorspronkelijke rechtbank aanhangig te maken.

Het valt trouwens moeilijk te begrijpen dat een rechtbank zou kunnen bevoegd zijn om naderhand toezicht uit te oefenen op de tenuitvoerlegging van een in kracht van gewijsde gegane beslissing.

Daarom richt het ontwerp dan ook een probation-commissie op, die in de hoofdplaats van elke provincie zitting houdt.

De samenstelling van die commissie, ingegeven door de ervaring welke in verband met de wet tot bescherming van de maatschappij van 9 April 1930 werd opgedaan, biedt alle waarborgen van onpartijdigheid en bevoegdheid; de commissie wordt immers voorgezeten door een werkelijke of ere-magistraat, die door de eerste-voorzitter van het Hof van Beroep aangewezen wordt en er mede belast is de debatten te leiden; de drie overige leden worden door de Minister van Justitie aangewezen: een advocaat, opdat de mening van een verdediger der persoonlijke vrijheid zou kunnen worden uitgedrukt, een ambtenaar, die het standpunt vertegenwoordigt van het bestuur der gevangenissen hetwelk met de tenuitvoerlegging van de straffen is belast en een geneeskundige, die de commissie documenteert in geval er zich vraagstukken van fysieke of geestestherapie stellen.

De Procureur des Konings woont de vergaderingen der commissie bij en geeft zijn advies. Bij staking der stemmen, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

De commissie neemt geen enkele beslissing zonder de delinquent en zijn raadsman, alsmede de bevoegde probation-agent te hebben gehoord.

Zij kan ook beslissen andere personen te horen.

Nadat de rechtbank er toe besloten heeft de opdeproefstelling te gelasten, worden de opgelegde voorwaarden desvoorkomend door de commissie nader omschreven.

De commissie duidt een probation-agent aan, die er mede belast is toe te zien dat de voorwaarden worden nageleefd; zij moet niet noodwendig degene kiezen die de voorafgaande enquête heeft gedaan.

In sommige gevallen kan het nuttig zijn dezelfde agent aan te duiden, die het sedert de enquête ter hand genomen werk voortzet; daarentegen kan het soms wenselijker voorkomen een andere agent te verkiezen.

De agent legt zijn verslagen omtrent het gedrag van de delinquent aan de commissie over.

Indien, tijdens de tenuitvoerlegging van de straf, incidenten voorkomen, dan berispt de commissie de delinquent en wijzigt zij desgevallend de opgelegde voorwaarden met inachtneming van de gerechtelijke beslissing.

Indien het gedurende de proeftijd blijkt dat de verbetering van de veroordeelde bereikt is kan de commissie de betrokkene er van ontslaan al de voorwaarden of een gedeelte er van na te leven.

Toont de veroordeelde zich weigerachtig om zich naar

qui lui sont adressées et si sa conduite laisse gravement à désirer, c'est l'échec de la mise à l'épreuve.

A ce moment, l'affaire doit être soumise, à nouveau, à la juridiction originaire qui apprécie s'il convient de révoquer le sursis à l'exécution de la peine ou s'il est possible de tenter un nouvel essai en modifiant les conditions imposées par le premier jugement.

Il en est de même si le délinquant encourt une nouvelle condamnation du chef d'un crime ou d'un délit pendant la période d'épreuve.

Dans ce dernier cas, on pouvait envisager deux systèmes : la décision de révoquer le sursis à l'exécution de la première pouvait être laissée à la juridiction originaire, qui avait statué sur la mise à l'épreuve.

Mais il a paru préférable de charger la juridiction saisie de la nouvelle infraction criminelle ou correctionnelle de statuer sur ce point.

En effet, elle est mieux à même de doser la peine qui s'indique pour la nouvelle infraction, compte tenu de l'exécution éventuelle de la peine précédente, au sujet de laquelle elle doit également statuer.

Si la nouvelle infraction est une contravention, elle sera jugée par le tribunal de police.

Mais, en ce cas, seule la juridiction originaire pourra, si elle en requise par le ministère public, apprécier si cet incident peu grave permet de dire que la conduite du condamné a laissé gravement à désirer : ce sera sur cette base qu'elle pourra modifier éventuellement les conditions imposées ou révoquer le sursis.

E. — *Les agents de probation.*

Le succès du système de probation dépend essentiellement de la valeur des agents chargés de la surveillance des condamnés mis à l'épreuve.

Les agents de probation doivent disposer d'une certaine autorité; ils doivent être à même d'exercer une influence favorable sur les sujets dont ils s'occupent; ils doivent faire en sorte que les condamnés mis à l'épreuve aient en eux pleine et entière confiance et les considèrent comme des guides sûrs.

Les agents de probation doivent faire rapport à la commission, chaque fois que les circonstances l'exigent, et au moins une fois tous les trois mois.

En cas de difficultés si, malgré tous leurs efforts, la conduite des délinquants qu'ils sont chargés de surveiller laisse gravement à désirer, ils doivent signaler le cas à la commission de probation, qui en saisira le ministère public près la juridiction compétente.

En un mot, ces agents chargés de l'exécution d'une peine doivent pouvoir répondre de leur activité vis-à-vis des autorités judiciaires et administratives.

de hem gedane opmerkingen te gedragen of laat zijn gedrag grotelijks te wensen over, dan is de opdeproefstelling mislukt.

De zaak wordt alsdan opnieuw aan de oorspronkelijke rechtbank onderworpen, die nagaat of de schorsing van de tenuitvoerlegging der straf dient te worden herroepen, dan wel of het mogelijk is een nieuwe proefneming te wagen door de bij het eerste vonnis opgelegde voorwaarden te wijzigen.

Dit geldt eveneens indien de delinquent ter zake van een misdaad of een wanbedrijf gedurende de proeftijd een nieuwe veroordeling oploopt.

In laatstbedoeld geval kon men twee stelsels in overweging nemen : de beslissing om de schorsing van de tenuitvoerlegging der eerste veroordeling te herroepen, kon worden overgelaten aan de oorspronkelijke rechtbank die omtrent de opdeproefstelling uitspraak had gedaan.

Het leek echter verkieslijker de rechtbank die het nieuw crimineel of correctioneel misdrijf te berechten kreeg er mede te belasten omtrent dat punt uitspraak te doen.

Inderdaad, zij is beter in staat om de straf, die voor het nieuw misdrijf aangewezen schijnt, te doseren, met inachtneming van de eventuele tenuitvoerlegging van de vorige straf, over dewelke zij eveneens uitspraak moet doen.

Is het nieuw misdrijf een overtreding, dan wordt het door de politierechtbank berecht.

In dat geval echter zal alleen de oorspronkelijke rechtbank, zo zij daartoe door het Openbaar Ministerie gevorderd wordt, kunnen beoordeelen of dit onbelangrijk incident uitwijst dat het gedrag van de veroordeelde grotelijks te wensen heeft overgelaten; het is op die grondslag dat zij de opgelegde voorwaarden eventueel zal kunnen wijzigen of de schorsing herroepen.

E. — *De probation-agenten.*

Het welslagen van het probation-stelsel hangt essentieel af van de bekwaamheid van de agenten die er mede belast zijn over de op de proef gestelde veroordeelden toezicht uit te oefenen.

De probation-agenten moeten een zeker gezag hebben; zij moeten bij machte zijn een gunstige invloed uit te oefenen op de personen waarmede zij zich bemoeien; zij moeten er voor zorgen dat zij het volste vertrouwen van de op de proef gestelde veroordeelden genieten en dat dezen hen als betrouwbare leiders aanzien.

De probation-agenten moeten aan de commissie verslag doen telkens als de omstandigheden zulks vereisen en ten minste eens om de drie maanden.

Doen zich moeilijkheden voor, laat het gedrag van de onder hun toezicht gestelde delinquent, ondanks hunne pogingen, grotelijks te wensen over, dan moeten zij van het geval kennis geven aan de probation-commissie, die het aan het Openbaar Ministerie bij de bevoegde rechtbank zal voorleggen.

Met één woord, deze agenten, die met de uitvoering van een straf zijn belast, moeten aan de gerechtelijke en administratieve overheden rekening en verantwoording kunnen doen over hunne activiteit.

Les agents de probation doivent posséder une solide formation sociale et criminologique. Aussi serait-il opportun que les auxiliaires sociaux qui rempliront ces fonctions aient obtenu un diplôme d'une école de criminologie.

Il faut éviter que les agents de probation soient surchargés de travail et ne puissent remplir le rôle avec tout le soin désirable.

On admet généralement, dans les pays anglo-saxons, que le nombre moyen de cas qui peuvent utilement être confiés à un agent de probation est de 50.

Le système de probation permettra d'ailleurs au Trésor public de réaliser de notables économies en supprimant, pour toute une catégorie de délinquants, les frais considérables résultant de l'emprisonnement.

La rémunération des agents de probation sera de loin inférieure aux frais d'entretien et de surveillance qu'aurait provoqués la détention des délinquants confiés à leur vigilance.

D'autre part, les délinquants mis à l'épreuve, au lieu d'être privés de toute vie sociale, seront maintenus au sein de la famille, qui pourra subsister grâce à leur activité, pour le plus grand profit de la communauté.

L'application de cette méthode de traitement pénal exige, on ne saurait trop insister sur ce point, beaucoup de tact et de circonspection.

Le délinquant est laissé en liberté, ce qui constitue un privilège important.

Mais il ne faudrait pas que ce privilège soit accompagné de conditions vexatoires bridant la liberté d'opinion ou limitant sans raison plausible la jouissance de ses droits civils ou de sa liberté d'action.

A cet égard, il faut faire confiance aux juridictions et aux commissions de probation, qui ne manqueront pas, comme l'a toujours fait notre magistrature, de respecter notamment les opinions religieuses ou philosophiques des délinquants, en déterminant les conditions de la mise à l'épreuve.

Appliquée avec discernement à des cas bien choisis, la mise à l'épreuve des délinquants comblera une lacune de notre appareil répressif et apportera une amélioration notable à notre législation pénale, qui s'honore d'avoir toujours été l'une des plus progressives.

Disposition particulière.

L'article 9 du projet complète l'article 9 de la loi du 31 mai 1888, modifié par la loi du 14 novembre 1947, en y ajoutant les mots suivants : « prononcé sans sursis ou sans mise à l'épreuve ».

L'article 9 vise, en effet, le cas du délinquant — ayant été l'objet d'une condamnation avec sursis — qui commet une nouvelle infraction durant le délai d'épreuve.

De probation-agenten moeten een degelijke maatschappelijke en criminologische opleiding genoten hebben. Het ware bijgevolg geraden dat de maatschappelijke assistenten, die deze functies zullen waarnemen, een diploma van een criminologische school bezitten.

Er dient te worden voorkomen dat de probation-agenten zouden overlast zijn met werk en dat zij hun opdracht niet met al de nodige zorg zouden kunnen vervullen.

In de Angel-Saksische landen wordt over 't algemeen aangenomen dat het gemiddeld getal der gevallen, die met goed gevolg aan een probation-agent kunnen worden opgedragen, 50 belooft.

De invoering van het probation-stelsel zal de openbare schatkist bovendien in de gelegenheid stellen aanzienlijke besparingen te doen, daar voor een ganse categorie van delinquenten de aanzienlijke kosten, waartoe de gevangenhouding aanleiding geeft, wegvallen.

De bezoldiging van de probation-agenten zal merkkelijk minder bedragen dan de kosten van onderhoud en toezicht die de hechtenis van de hun toevertrouwde delinquenten zou mee gebracht hebben.

Aan de andere kant, zullen de op de proef gestelde delinquenten, in stede van uit het maatschappelijk leven te worden geweerd, hun plaats in hun gezin kunnen blijven innemen, zodat ook dit gezin, dank zij hun bedrijvigheid, zal kunnen bestaan, ten beste van de belangen der gemeenschap.

De toepassing van deze strafrechtelijke behandeling — en op dit punt kan niet genoegzaam de nadruk worden gelegd — vereist veel tact en omzichtigheid.

De delinquent wordt in vrijheid gelaten, hetgeen een belangrijk voorrecht betekent.

Aan dat voorrecht mogen echter geen vexatoire voorwaarden worden verbonden, die de vrijheid van mening kortwieken of zonder aannemelijke reden het genot van zijn burgerlijke rechten of zijn vrijheid van handelen beperken.

Te dien aanzien moet men zich op de rechtscolleges en probation-commissies verlaten, die — zoals onze magistratuur dit steeds gedaan heeft — zullen toezien dat o.m. de godsdienstige of wijsgerige mening van de delinquenten geëerbiedigd wordt bij het vaststellen van de voorwaarden van de opdeproefstelling.

Wanneer zij op goed gekozen gevallen oordeelkundig wordt toegepast, zal de op de proef stelling een leemte in ons strafstelsel aanvullen; zij zal in onze strafwetgeving, die het zich tot een eer rekent steeds een der meest progressieve te zijn geweest, een grote verbetering aanbrengen.

Bijzondere bepaling.

Artikel 9 van het ontwerp vult artikel 9 aan van de wet van 31 Mei 1888, dat gewijzigd werd bij de wet van 14 November 1947, door er de volgende woorden aan toe te voegen : « die zonder schorsing of zonder opdeproefstelling werd uitgesproken ».

Artikel 9 beoogt, inderdaad, het geval van de delinquent die, na een veroordeling met schorsing te hebben opgelopen, gedurende de proeftijd een nieuw misdrijf pleegt.

Rien n'empêche qu'il fasse l'objet d'une nouvelle condamnation avec sursis ou qu'il soit mis à l'épreuve, si les conditions permettant d'appliquer ces mesures se trouvent réunies. Sous l'empire de la loi du 31 mai 1888, modifiée par la loi du 14 novembre 1947, si la seconde condamnation dépasse un mois d'emprisonnement principal, la première condamnation devient exécutoire.

Or, en prononçant la seconde condamnation avec sursis ou mise à l'épreuve, le juge émet l'appréciation que l'incarcération éventuelle du condamné n'est pas nécessaire du chef de la seconde infraction.

Il serait en pareil cas illogique d'admettre que la première condamnation devient exécutoire et que la peine prononcée du chef de la première infraction doit être effectivement subie.

C'est dans le but de faire cesser cette situation que l'article 9 est complété par les mots « prononcé sans sursis ou sans mise à l'épreuve ».

Le Ministre de la Justice,

Niets belet dat hij het voorwerp van een nieuwe veroordeling met schorsing zou uitmaken of dat hij op de proef zou worden gesteld indien de voorwaarden, die de toepassing van die maatregelen toelaten, vervuld zijn. Onder de toepassing van de wet van 31 Mei 1888, gewijzigd bij de wet van 14 November 1947, bijaldien de tweede veroordeling één maand hoofdgevangenisstraf te boven gaat, wordt de eerste veroordeling uitvoerbaar.

Welnu, wanneer de rechter de tweede veroordeling met schorsing of opdeproefstelling uitspreekt, geeft hij het als zijn mening te kennen dat de eventuele opsluiting van de veroordeelde niet nodig is op grond van het tweede misdrijf.

Het ware, in dergelijk geval, onlogisch aan te nemen dat de eerste veroordeling uitvoerbaar wordt en dat de wegens het eerste misdrijf uitgesproken straf effectief moet worden ondergaan.

Het is om aan deze toestand een einde te maken dat artikel 9 wordt aangevuld met de woorden « die zonder schorsing of zonder opdeproefstelling werd uitgesproken ».

De Minister van Justitie,

P. STRUYE.

PROJET DE LOI

CHARLES,

Prince de Belgique, Régent du Royaume.

A tous, présents et à venir, SALUT !

Sur la proposition du Ministre de la Justice,

NOUS AVONS ARRÊTÉ ET ARRÊTONS :

Le Ministre de la Justice est chargé de présenter, en Notre Nom, aux Chambres Législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

ARTICLE PREMIER.

Le juge d'instruction, la juridiction d'instruction ou la juridiction de jugement peuvent, avec l'accord de l'inculpé, faire procéder à une enquête sociale sur son comportement et son milieu.

Le ministère public peut faire recueillir des informations sur le milieu social de l'inculpé.

ART. 2.

Lorsque l'inculpé n'a pas encouru de condamnation antérieure à une peine criminelle, les cours et tribunaux peuvent, en condamnant à une ou plusieurs peines correctionnelles, ordonner par décision motivée qu'il sera sursis à l'exécution des peines privatives de liberté, mais que le condamné sera mis à l'épreuve pendant un délai qui ne pourra excéder cinq années à dater du prononcé du jugement ou de l'arrêt. Ces juridictions fixent les conditions générales de cette mise à l'épreuve.

ART. 3.

Il est institué auprès du tribunal siégeant au chef-lieu de chaque province, une commission de probation composée d'un président magistrat effectif ou honoraire, désigné par le Premier Président de la Cour d'Appel, et de trois membres désignés par le Ministre de la Justice; un avocat choisi sur une double liste de trois noms, présentée par le Procureur du Roi et le Bâtonnier de l'Ordre, un médecin, un fonctionnaire ou ancien fonctionnaire. En cas de partage de voix, le Président a voix prépondérante. Le Procureur du Roi assiste aux séances de la commission et donne son avis. Un employé délégué par le Ministre de la Justice fait fonctions de secrétaire.

WETSONTWERP

KAREL,

Prins van België, Regent van het Koninkrijk,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, HEIL !

Op de voordracht van de Minister van Justitie,

WIJ HEBBEN BESLOTEN EN WIJ BESLUITEN :

De Minister van Justitie is gelast, in Onze Naam, bij de Wetgevende Kamers een ontwerp van wet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

EERSTE ARTIKEL.

De onderzoeksrechter, de rechtsmacht van onderzoek of de rechtsmacht van wijzen kunnen, met de instemming van de verdachte, een maatschappelijke enquête doen instellen nopens dezes gedraging en milieu.

Het openbaar ministerie kan inlichtingen doen inwinnen omtrent het maatschappelijk milieu van de verdachte.

ART. 2.

Heeft de verdachte geen vroegere veroordeling tot een criminele straf opgelopen, dan kunnen de Hoven en rechtbanken, bij de veroordeling tot één of meer correctionele straffen, bij een met redenen omklede beschikking bevelen dat de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraffen zal worden geschorst, maar dat de veroordeelde op de proef zal worden gesteld voor een termijn waarvan de duur vijf jaar niet mag te boven gaan te rekenen van de datum van de uitspraak van het vonnis of van het arrest. Deze rechtscolleges bepalen de algemene voorwaarden van die opdeproefstelling.

ART. 3.

Bij de rechtbank die in de hoofdplaats van elke provincie zetelt, wordt een probation-commissie opgericht, bestaande uit een voorzitter, die een effectief of ere-magistraat is en aangewezen wordt door de Eerste-Voorzitter van het Hof van beroep, en uit drie door de Minister van Justitie aangewezen leden : een advocaat gekozen uit een tweevoudige lijst met drie namen, door de Procureur des Konings en de Stafhouder van de Orde voorgedragen, een geneeskundige, een ambtenaar of gewezen ambtenaar. Bij staking van stemmen, geeft de stem van de Voorzitter de doorslag. De Procureur des Konings woont de vergaderingen van de commissie bij en geeft zijn advies. Een door de Minister van Justitie afgevaardigde beambte neemt het ambt van secretaris waar.

ART. 4.

La commission désigne l'agent de probation chargé de veiller à l'observation des conditions imposées.

Elle précise et modifie éventuellement ces conditions, dans le cadre des principes définis par la décision judiciaire.

ART. 5.

L'agent de probation fait, toutes les fois qu'il le croit utile et au moins une fois tous les trois mois, rapport à la commission sur la conduite du condamné et lui propose toutes mesures qu'il croit appropriées à son cas.

ART. 6.

Si la conduite du condamné laisse gravement à désirer, la Commission fait rapport au Ministère public près la juridiction qui a prononcé la condamnation.

Sur rapport de la commission ou agissant d'office, le Ministère public saisit cette juridiction, qui décide s'il y a lieu d'imposer de nouvelles conditions ou de révoquer le sursis.

Si la condamnation a été prononcée par la Cour d'Assises, celle-ci statue sans l'intervention du jury.

Lorsque le délinquant encourt une nouvelle condamnation du chef d'un crime ou d'un délit commis pendant le délai d'épreuve, la juridiction appelée à statuer sur cette infraction décide, après avis de la commission saisie par le Ministère public, s'il y a lieu d'imposer de nouvelles conditions ou de révoquer le sursis.

ART. 7.

Si l'ordre public l'exige, l'arrestation provisoire du condamné peut être ordonnée par le Procureur du Roi près le tribunal dans le ressort duquel il se trouve, à la charge d'en saisir la juridiction qui a prononcé la condamnation; il sera statué dans le délai d'un mois à la date de l'arrestation.

En aucun cas, la durée de la détention ne pourra dépasser celle de la peine qui avait été prononcée.

ART. 8.

Le Roi détermine les conditions de nomination des agents de probation et règle l'exercice de leurs fonctions.

ART. 4.

De commissie wijst de probation-agent aan, die er mede belast is toe te zien dat de opgelegde voorwaarden worden nagekomen.

Zij omschrijft en wijzigt desgevallend die voorwaarden binnen het kader van de door de rechterlijke beslissing vastgelegde principes.

ART. 5.

Telkens als de probation-agent het nuttig oordeelt en ten minste eens om de drie maanden, brengt hij bij de commissie verslag uit omtrent het gedrag van de veroordeelde en stelt haar alle maatregelen voor die hij voor het behandelde geval geschikt acht.

ART. 6.

Laat het gedrag van de veroordeelde grotelijks te wensen over dan geeft de commissie verslag aan het Openbaar Ministerie bij het rechtscollege dat de veroordeling heeft uitgesproken.

Op het verslag van de commissie ofwel van ambtswege, maakt het Openbaar Ministerie de zaak bij die rechtbank aanhangig, die beslist of er gronden zijn om nieuwe voorwaarden op te leggen of de schorsing te herroepen.

Indien de veroordeling door het Hof van Assisen werd uitgesproken, doet genoemd Hof uitspraak buiten de tussenkomst van de Jury.

Wanneer de delinquent een nieuwe veroordeling oploopt wegens een misdaad of een wanbedrijf tijdens de proeftijd gepleegd, beslist de rechtbank die over dat misdrijf uitspraak te doen heeft, na advies van de commissie bij de welke de zaak door het Openbaar Ministerie aanhangig is gemaakt, of er aanleiding bestaat om nieuwe voorwaarden op te leggen dan wel om de schorsing te herroepen.

ART. 7.

Indien de openbare orde het eist kan de voorlopige aanhouding van de veroordeelde bevolen worden door de Procureur des Konings bij de rechtbank binnen welker gebied hij zich bevindt met last de zaak aanhangig te maken bij de rechtbank die de veroordeling heeft uitgesproken; de uitspraak moet worden geveld binnen de termijn van één maand te rekenen van de aanhouding.

In geen enkel geval mag de duur van de hechtenis deze van de straf die uitgesproken werd overschrijden.

ART. 8.

De Koning bepaalt de benoemingsvoorwaarden van de probation-agenten en regelt de uitoefening van hun functies.

ART. 9.

L'alinéa 2 de l'article 9 de la loi du 31 mai 1888, modifiée par la loi du 14 novembre 1947, est remplacé par le texte suivant :

« La condamnation aux peines dont l'exécution aura été » ainsi suspendue sera considérée comme non avenue si, » pendant ce délai, le condamné n'encourt pas de con- » damnation nouvelle à une peine criminelle ou à un em- » prisonnement principal de plus d'un mois prononcé sans » sursis ou sans mise à l'épreuve ».

Donné à Bruxelles, le 17 mai 1948.

CHARLES.

PAR LE RÉGENT :

Le Ministre de la Justice,

ART. 9.

Alinea 2 van artikel 9 der wet van 31 Mei 1888, gewijzigd bij de wet van 14 November 1947, wordt vervangen door de volgende tekst :

« De veroordeling tot de straffen waarvan de tenuitvoer- » legging aldus werd geschorst, wordt geacht niet te be- » staan indien, gedurende die termijn, de veroordeelde » geen nieuwe veroordeling oploopt tot een criminele straf » of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan een » maand, die zonder schorsing of zonder opdeproefstelling » werd uitgesproken ».

Gegeven te Brussel, de 17^e Mei 1948.

VANWEGE DE REGENT :

De Minister van Justitie,

P. STRUYE.
